

स्वकेन्द्रीथी समकेन्द्री
विश्व तरङ्गनी उडान...

पं५

अंक १५ | मे २०१७

दीवार-ओ-दर से उतर के परछाइयां बोलती हैं,
कोई नहीं बोलता,,,,,जब तनहाइयां बोलती हैं
-निदा_फ़ाज़ली

અનુક્રમણિકા

➤ સંપાદકની કલમે	2
➤ વેંત-વાર્તા	3
➤ Catalyst	4
➤ પેરિસ્કોપ	6
➤ લ્યો... લખાઈ ગઈ કવિતા...	9
➤ લપડાક	10
➤ ગુલાબજળ	12
➤ લ્યો... લખી ગઈ કવિતા	16
➤ લવ-ટૅંક	17
➤ કકળાટનો કરિયાવર	19
➤ દિલ વગરનો દર્દી	22
➤ Shine in the mine	24
➤ ખુલ્લા દ્વાર	26

સદા જીતું છું એવું કેં નથી, હારું છું બહુધા, પણ
નથી હું હારને પલટાવવા દેતો હતાશામાં

-અમૃત ધાયલ

ચારેકોર બધી જ વાતોમાં ધરખમ ફેરફારો થઈ રહ્યા છે, લોકોના જીવનમાં સતત વ્યસ્તતા વધતી જાય છે, સંઘર્ષ વધતો જાય છે, બધા આમ તેમ દોડ્યા કરે છે, શાંતિ નામનું તત્વ જ ખોવાય ગયું હોય એવું લાગે છે અને આવા જીવનમાં આપણે શાંતિ માટે સંગીત, સાહિત્ય અથવા તો કળાનો આશરો લેતા હોઈએ છીએ. જેનાથી આપણું મન શાંત રહે, પ્રફુલ્લિત રહે, એટલે તમને સતત સારું સાહિત્ય પહોંચાડતા રહેવું અમારી ફરજ છે અને એમાં અમે અમારાથી બનતા શ્રેષ્ઠ પ્રયત્નો કરતા રહીએ છીએ.

હમણાં થોડા સમય પહેલા જ ભારતીય સેના એ પાકિસ્તાનને આપેલો વળતો જવાબ એ આપણા સૌ માટે ગૌરવ લેવા જેવી બાબત છે સાથે સાથે આપણા સૈન્યને પણ નમન કરીએ.

ભારત સરકાર દ્વારા GST ને અમલી કરવાનું પગલું સૌ માટે ફાયદાકારક નીવડે એવી આશા. બીજું જોઈએ તો જોત જોતામાં IPL પણ પૂર્ણ થઈ ગઈ, હવે ભારતીય ક્રિકેટ ટીમ Champions Trophy રમવા ટૂંક સમયમાં જ ઇંગ્લેન્ડ જવા પ્રસ્થાન કરશે.

તમને એક વાત જણાવતા મને ઘણો આનંદ થાય છે કે અમારી ટીમ મેમ્બર વધારવાની જાહેરાત પછી અમને ઘણા લોકોના Reply મળ્યા એ માટે આપ સૌનો ખુબ ખુબ ધન્યવાદ અને અમારી Process હજી સુધી ચાલુ જ છે. અમારી ટીમમાં અમે એક અનુભવી Designerની શોધમાં છીએ. આપના contactsમાં જો કોઈ સારો એવો designer ધ્યાનમાં હોય તો અમને ચોક્કસથી જણાવજો. હજી પણ જો આપને એવું લાગતું હોય કે તમે અમને કોઈ પણ રીતે મદદ કરી શકો છો તો અમને Contact કરી શકો છો.

Mail - pankhemagazine@gmail.com

Whatsapp - +44 7721958498

અમદાવાદમાં પડેલો કમોસમી વરસાદ ગ્લોબલ વોર્મિંગની અસર જણાવે છે. વાતાવરણની અનિશ્ચિતતા દર્શાવે છે. જે આવનાર સમયમાં હજી પરિસ્થિતિ વધારે બગાડી શકે છે, એટલે પર્યાવરણનું જતન કરીએ, વૃક્ષો વાવીએ, શક્ય તેટલો પબ્લિક ટ્રાન્સપોર્ટનો ઉપયોગ કરીએ, સ્વચ્છતા જાળવીએ, અને એક સારા નાગરિક બનીએ.

આ અંકમાં તમે માણશો ભાવેશ શાહ અને લક્ષ્મી ડોબરિયાની ગઝલો,

અમારા મેગેઝીનમાં કોઈ પણ પ્રકારના changesની જરૂર આપને જણાતી હોય તો તમારા suggestions, feedbacks સદા આવકાર્ય છે. ટૂંક સમયમાં અમે અમારા Special issueની પણ જાહેરાત કરવાના છીએ. જેમાં એક વિષય પર આપ સૌને પોતાના વિચારો રજૂ કરવાનો ખુબ સરસ અવસર મળશે. અમારી સાથે આવી જ રીતે જોડાયેલા રહો અને શક્ય હોય તેટલા નવા લોકોને જોડો.

બાપ-દીકરો

“જો બેટા. ભલે તને ગમે કે ના ગમે, પણ તારે આપડો આ બાપદાદાનો કાપડનો ધીકતો ધંધો જ સંભાળવાનો છે.....”

“પણ પપ્પા.... મને નથી ગતાગમ પડતી આ કાપડ-બાપડમાં... મને ગમતું પણ નથી આ કામ....”

“પણ-બણ કંઈ નહીં ચાલે... એકવાર કીધું ને તને?!.....”

ત્યાં જ સુધીરભાઈ પર કોઈકનો ફોન આવ્યો.

“ના... ના... જયેશભાઈ... એ હોસ્પીટલનું કામકાજ પહેલા સારું હતું. હવે તો એ ડોક્ટર એમના છોકરાને બેસાડે છે એમની ખુરશી પર. શું કરીએ! લડી જ લેવું છે બધાને. લોકોને બાપદાદાનો ધીકતો ધંધો જ સંભાળવો છે. પણ એમ ધંધાની આવડતમાં બાપ-દીકરા થોડા કંઈ સરખા હોય હેં કાઈ? એના કરતાં હું તમને એક એડ્રેસ લખાવું છું, એ લખો..... ..”

Catalyst

- અનંત ગોહિલ

ગતાંકથી શરૂ કરેલી આપણી પ્રશ્નોતરીને આગળ વધારીએ.

પ્રશ્ન : શું તમે કોઈની 'કચરાપેટી' છો?

તમને થશે કે આ શું એલફેલ સવાલો આવવા લાગ્યા છે, પણ એક મિનીટ શાંત રહી ફરીથી સવાલ વાંચો. શું ખરેખર આ સાચું તો નથી ને? તમે કોઈના વિચારો, કોઈની નેગેટીવ વાતો જાણે-અજાણે તમારામાં ઠાલવી તો નથી રહ્યા ને? શું તમે કોઈનો ઉકરડો તમારા મગજમાં એકઠો તો નથી કરી રહ્યાને? શું કોઈએ કોઈની કરેલી ગોસિપ તમારા મગજમાં નેગેટીવીટી રૂપે જમા તો નથી થઈ રહીને?

હવે ખુરશી ઉપર શાંત મગજે બેસીને આંખો બંધ કરીને સહેજ અમસ્તું વિચારો કે દિવસ દરમ્યાન કરેલ વાતોમાંથી તમને અત્યારે કઈ વાત સૌથી વધારે યાદ આવે છે? કોઈએ કરેલી કોઈની ખરાબ વાતોની કે પછી કોઈએ કરેલી કોઈની નિંદાની કે પછી કોઈએ કરેલી સારી વાતોની? હવે ધીમે ધીમે વાતનો કંઈ અર્થ નીકળે છે નહીં?

સમગ્ર દિવસ દરમ્યાન આપણે જાતજાતની અને ભાતભાતની વાતો સાંભળીએ છીએ પણ આપણું મગજ સારી વાતો જેટલી સારી રીતે 'કેપ્ચર' કરે છે એના કરતા ખરાબ વાતો વધુ સારી રીતે કેપ્ચર કરી લે છે. હવે તમે સમજો કે કોઈએ કીધું કે 'ફલાણા ભાઈનું કામ બહુ જ સરસ, એની ફરિયાદ કોઈ દિવસ તમને ના સાંભળવા મળે.' આ વાક્ય કરતા હવે આ વાક્ય વાંચો, "અરે યાર વાત જવા દે ફલાણા ભાઈનું કામ જ એવું છે, બહુ બોગસ માણસ છે, અહીંથી કટકી કરે ને બાર જઈને વેચી આવે." બે વાક્યમાંથી કયા વાક્યમાં વધારે ઈન્ટરેસ્ટ પડ્યો? બેશક, નીચેના વાક્યમાં! કેમ કે આપણું માઈન્ડસેટ એ રીતે જ ઘડાયું છે કે કોઈ પણ કામની વાત કરતા નકામી વાતોમાં ધ્યાન વધારે લાગે, આનું સૌથી સારું ઉદાહરણ છે "એક્ઝામ", જેવું કંઈ વાંચવા બેસીએ ને દુર-દુરથી પણ ટીવીનો થોડો અવાજ આપણને વિચલિત કરી મુકે છે.

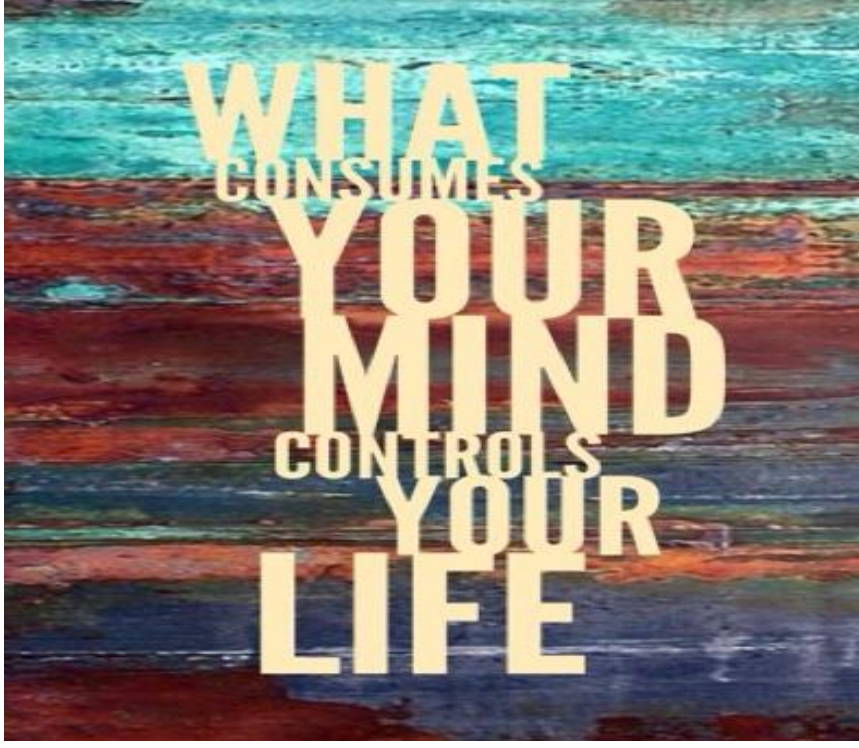
તો હવે પ્રશ્ન એ છે કે શું કરીએ તો આ વિચારોને આપણા પર હાવી થતા અટકાવી શકીએ? એવું શું કરીએ કે નેગેટીવ ની જગ્યાએ આપણે પોઝીટીવ વિચાર કરતા થઈએ? એવું શું કરીએ કે આપણે કોઈ બીજાની કચરાપેટી બનતા અટકી જઈએ? આ એક નાનકડી બોધવાર્તાથી સમજવાની કોશિશ કરીએ.

સોકેટીસને એક વાર કોઈ માણસ એમના શિષ્ય પ્લેટો વિશે દોડતા-દોડતા કંઈક કહેવા આવ્યો.

"શું તમે સાંભળ્યું છે કે પ્લેટો એ.."

સોકેટીસએ તેને અધવચ્ચેથી અટકાવતા પૂછ્યું કે, ઉભો રહે તારી કોઈ પણ વાત કહેતા પહેલા તારે મારી ત્રણ ગળણાવાળી કસોટીમાંથી પસાર થવું પડશે.

પેલો ભાઈ તો મૂંઝાણો એને થયું કે આ વળી શું નવું ગતકડું આવ્યું, હું તો એમને વાત કહેવા આવ્યો અને આતો ઉલટા મને જ વળગ્યા.

સોકેટીસએ કહ્યું કે પહેલી વાત, “તું જે કહેવા આવ્યો છે એ વાત સાચી છે એની તને પૂરી ખાતરી છે?” પેલો કહે ના એ તો મેં ઉડતી-ઉડતી વાત સાંભળી હતી, મને પાક્કી ખાતરી નથી કે એ વાત સાચી જ છે.

સોકેટીસ કહે હવે બીજી વાત, “શું તું જે વાત કહેવા આવ્યો છે એ વાત સારી છે?”, પેલો સહેજ સંકોચ સાથે કહે, ના એ વાત સારી નથી પણ હું શું કહેતો તો..

સોકેટીસ તેને અધવચ્ચેથી રોકતા કહે હજુ ત્રીજી કસોટી બાકી છે અને પૂછે છે, “તું મને જે વાત કરવા આવ્યો હતો એ વાત મને ઉપયોગી છે?” પેલો નતમસ્તક થઈને સોકેટીસને ના કહે છે.

હવે સોકેટીસ તેને કહે છે કે, “તું જે વાત કહેવા માંગે છે એ સાચી છે કે ખોટી એ તને ખબર નથી, ઉપરથી એ વાત સારી પણ નથી અને એ વાતથી મને કંઈ મદદ મળે એવું પણ નથી તો એ વાત હું શું કામ સાંભળું, આથી ભાઈ મને તારી એ વાત સાંભળવામાં કોઈ રસ નથી.

હવે પ્રશ્ન પૂરો સમજાઈ ગયોને? કે શું આપણે કોઈની કચરાપેટી તો નથી બની રહ્યા ને? શું આપણામાં એટલી હિંમત છે કે આપણા મિત્રને કહી શકીએ કે આ કોઈની વાતો ના કરીશ, મને એમાં ઈન્ટરેસ્ટ નથી? તમને થશે કે એવું કોઈને વાત કરતા તો કેવી રીતે રોકી શકાય. હા! વાત તો તમારી એકદમ સાચી. મિત્રોને વાત કરતા રોકવા એ તમારા હાથમાં નથી પણ, મિત્રો બનાવવા તો તમારા જ હાથમાં છે ને? So friends, choose your friends wisely- who are good for your mental health..!!

આફ્ટર-શોક : MIND IS NOT A DUSTBIN TO KEEP ANGER, HATRED AND JEALOUSY. BUT IT IS THE TREASURE BOX TO KEEP, LOVE HAPPINESS AND SWEET MEMORIES.

- SWAMI VIVEKANAND

EVERYTHING HAS A 'PRICE-TAG'

કિંમત. હા. કિંમત હોય છે બધી વસ્તુની. ખાલી વસ્તુની નહી. આઝાદીની પણ કિંમત હોય છે. સફળતાની પણ કિંમત હોય છે. પ્રસિદ્ધિની કિંમત હોય છે. જેની પાસે ત્રેવડ હોય છે એ ચુકવવાની, એ જ એને મેળવી શકે છે.

આજે વાત કરું 'સફળતા'ની કિંમતની.

એમ ને એમ કોઈ ને કંઈ મળી નથી જતું. જ્યારે સેક્રીફાઈસીસ થાય છે, બલિદાનો અપાય છે, ત્યારે જ માણસ લાઈફમાં કંઈક 'એચીવ' કરી શકે છે. પણ સામાન્યતઃ આપણે સિક્કાની એ બાજુનો વિચાર કરતા જ નથી. આપણે 'કિનારા'ના માણસો છીએ. ક્યારેય આપણે 'તળ' સુધી પહોંચવાનો પ્રયત્ન કર્યો જ નથી. ને કદાચ પ્રયત્ન કર્યો છે, તો ક્યાંકને ક્યાંક કોઈ એક ચોક્કસ 'પોઈન્ટ' પર અટકી ગયા છીએ. એ પોઈન્ટ જ આપણી 'LIMITATIONS' નો માર્કિંગ પોઈન્ટ છે. ત્યાંથી જ નસીબ - લક - ભાગ્ય - હાથની રેખાઓ પરનો વિશ્વાસ અને ઈશ્વરને વિના કારણે કોસવાનું કામ ચાલુ થાય છે.

ના સમજ્યા?

ચલો થોડું સિમ્પલ કરું. બે-બે વર્ષ રાહ જોઈ આપણે એક અધરા સવાલના જવાબ માટે. સવાલ હતો : "કટખાએ બાહુબલીને કેમ માર્યો?!"

આ લખું છું ત્યારે 'બાહુબલી-૨' બારસો કરોડનું વર્લ્ડ-વાઈડ કનેક્શન કરી ચુક્યું છે અને હજી આગળ આંકડો ચાલે જ છે. આ ફિલ્મ સાથે જ 'પ્રભાસ' એક સુપરસ્ટાર બનીને છવાઈ ગયો અને બોલીવૂડમાં અંધારા છવાઈ ગયા. ડાઈરેક્ટર 'એસ.એસ.રાજામૌલી' એક પારસમણી બનીને ઉભરાઈ ગયા અને પૂરી દુનિયામાં સન્નાટો છવાઈ ગયો.

પણ આ 'સફળતા'ની કિંમત ખબર છે તમને? પોતાની લાઈફના પાંચ-પાંચ વર્ષ જેટલો અમુલ્ય સમય કોઈ એક જ પ્રોજેક્ટ પર આપવા તૈયાર થયો, ત્યારથી જ 'પ્રભાસ' સફળ થઈ ગયો હતો. એક વર્ષમાં ચાર-પાંચ જેટલી સંઘેડા-છાપ ફિલ્મો બનાવતો અક્ષય કુમાર શું આ રીતે પાંચ વર્ષ એક ફિલ્મને આપી શકે?

રાજામૌલીએ જે ‘ચળ’થી કામ કર્યું છે અને એની આખી ટીમ પાસે કરાવ્યું છે, એટલી ‘ચળ’થી કોઈ બોલીવૂડનો માઈનો લાલ ડાઈરેક્ટર કરી શકે? જવાબ છે, ‘ના’. તો ત્યાં સુધી એક હજાર કરોડ કલબમાં પ્રવેશવા જેટલા તમે લાયક નથી. ને સાંભળ્યું છે કે પ્રભાસે પોતાના લગ્ન પણ પાંચ વર્ષ એટલે મોફ્ફ રાખ્યા, કેમ કે પાંચ વર્ષ એણે ‘બાહુબલી’ બનવામાં આપી દીધા હતા! જ્યારે આ રીતે કિંમત ચૂકવો, ત્યારે જ તમે તમારી લાઇફમાં ‘બાહુબલી’ બની શકો.

આમિર ખાનનો ‘દંગલ’ વખતેનો બહુચર્ચિત ‘બોડી ટ્રાન્સફોર્મેશન’નો વિડિઓ જોયો હશે તમે. ખાલી દસથી વીસ સેકન્ડના ‘શોટ’ માટે એણે કેટલી બધી મહેનત કરી! તમે આમ મહેનત કરી શકો એમ છુઓ, તો તમે પાંચસો કરોડ કમાવાને લાયક છુઓ.

ગ્રાઉન્ડ પર પોતે રમવા આવે ત્યારે આખું સ્ટેડીયમ ‘સચિન..... સચિન.....’ ની બૂમો પાડવા લાગે, એવા ‘તેન્ડુલકર’ બનવા માટે પણ તમારે આખા શરીરના બધા ‘હાડકાં’ ભંગાવવા પડે!

‘ઘોની’ બનવા માટે ટીકીટ કલેક્ટરની નોકરીમાંથી ટાઈમ કઢીને ‘ક્રિકેટ’ને આપવો પડે!

‘અશ્વિની ભટ્ટ’ જ્યારે ‘કટિબંધ’ લખતા હતા તેમાં આબુની એક હવેલી વિશેની વાત આવી. ત્યારે એ હવેલીથી આગળ રસ્તો ડાબે વળે છે કે જમણે, એ અંગે તેઓના મનમાં શંકા હતી. એ શંકા દુર કરે તો જ નવલકથા આગળ વધે. એટલે એમણે એના એક મિત્રને બોલાવ્યો. પેલો સ્ક્રીટ લઈને આવ્યો. સ્ક્રીટ પર જ બન્ને આબુ ગયા અને રસ્તો જોઈને પાછા આવ્યા અને નવલકથાનું એ ચેપ્ટર પૂરું કર્યું. આવું ‘પરફેક્શન’ હોય તો જ દુનિયા યાદ રાખે તમારા કામ માટે. આવા મહાન લેખક બનવા માટે પણ તમારે ‘ડેડીકેશન’ દેવું જ પડે.

જ્યાં ડેડીકેશન છે, કુરબાની છે, પેરફેક્શન છે, મહેનત છે અને ના હારવાનો હોંસલો છે, ત્યાં જ ‘સફળતા’ની દેવી વસવાટ કરે છે.

ઘણા એવી કમ્પ્લેઇન કરતા હોય છે કે,

“મેં તો ઘણી મહેનત કરી, પણ નસીબ આડું ચાલ્યું. માર્ક્સ ના આવ્યા સારા. ધંધામાં ખોટ ગઈ.... આમ થયું. તેમ થયું.....”

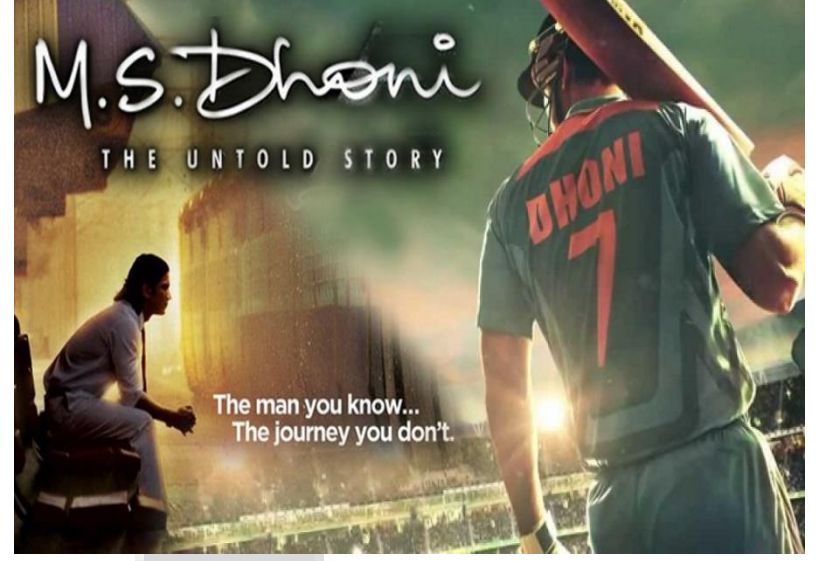
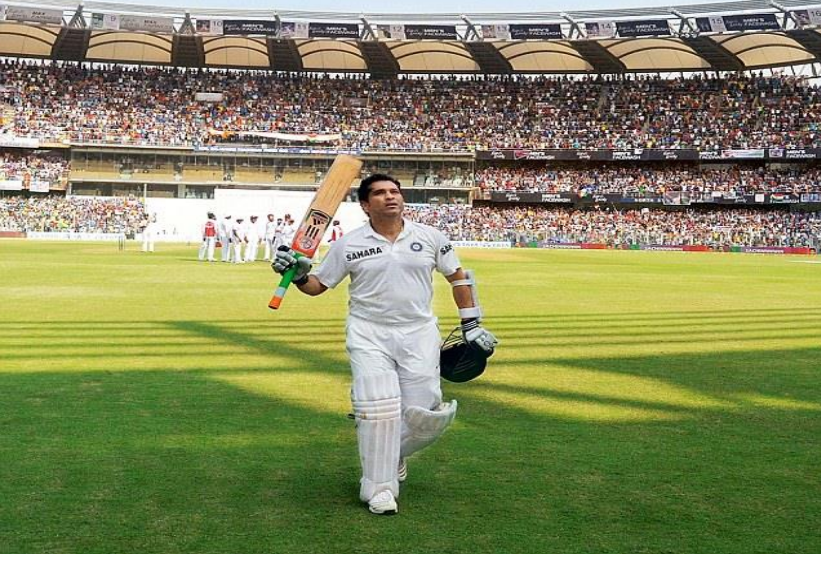
એવા લોકો માટે શાહરુખની ‘હેપ્પી ન્યુ યર’ ફિલ્મનો એક ડાયલોગ પુરેપુરો બંધબેસે છે.

“दुनिया में दो तरह के लोग होते हैं, WINNERS और LOOSERS. लेकिन जिन्दगी हर LOOSER को एक मौका जरूर देती है, जिसमे वो WINNER बन सकता है |”

તમે પુરેપુરી ઈમાનદારીથી કોઈ કામ કરો, તો જરૂરી નથી કે, તમને એનું તરત રીઝલ્ટ મળી જાય. પણ એ વાત યાદ રાખવી કે, કરેલું ક્યારેય એળે નથી જતું. તમારા ‘ખાતા’માં એ ગણાઈ જ ગયેલું હોય છે.

એમ ને એમ ‘અંબાણી’ થોડું બની જવાય છે મિત્રો!

દૂરથી જ કોઈની ‘સફળતા’ને જજ કરવી એ યોગ્ય નથી અને સાથેસાથે પોતાની નિષ્ફળતા માટે બહાના બનાવવા પણ યોગ્ય નથી.

“મારી જગ્યાએ તું હોય તો ખબર પડે તને... તું મારી જગ્યાએ એક મીનીટ પણ ના રહી શકે...” – આ બહુ કોમન ડાયલોગ છે આપણા રોજિંદા જીવનમાં. બધાને બીજાની ‘થાળી’માનો ‘લાડવો’ મોટો જ લાગે છે.

પણ તમે જેની ‘સફળતા’ને જજ કરો છો એ વ્યક્તિ કેવી પરિસ્થિતિમાંથી ઉભરી આવ્યો છે, એ તમને ખબર છે? એણે એ માટે કેટલું ગુમાવ્યું છે, એ તમને ખબર છે? ‘M.S. DHONI – THE UNTOLD STORY’ ફિલ્મમાં જેમ બતાવે છે, એમ....

THE MAN YOU KNOW... THE JOURNEY YOU DON'T.

SO... EVERYTHING HAS A ‘PRICE-TAG’. કિંમત ચૂકવો. વસ્તુ તમારી. ‘JOURNEY’ની કિંમત છે દોસ્તો. ‘DESTINATION’ પહેલા એક લોહી ચૂસી લેતી ‘યાત્રા’ આવે છે, ને એ યાત્રાની ‘યાતના’ સહન કરવાની જો તમારી ત્રેવડ છે, તો CONGRATULATIONS. તમને સફળ થતાં કોઈ નહીં રોકી શકે.

તમે પણ અડો એ ‘સોનું’ થઈ શકે. બસ ‘પારસમણી’ બનવાની કિંમત ચૂકવવી પડે.

ढूंढोगे अगर तो ही रास्ते मिलेंगे

मंजिलो की फितरत है, खुद चलकर नहीं आती ।

‘નસીબ’ મેટર કરે છે. પણ તમે વિચારો છો, એ હદે નહીં.

PACK UP:

જ્યારથી એ જણ કશાની શોધમાં છે,

ત્યારથી આખું જગત વિરોધમાં છે.

હોય છે માણસ પ્રમાણે સત્ય નોખાં,

મારું એ મારી કથાના બોધમાં છે.

કુંપળો તો છેવટે ભાગી જ જશે,

સેંકડો પથ્થરો ભલે અવરોધમાં છે.

અનિલ ચાવડા

લ્યો...લખાઈ ગઈ કવિતા

-ભાવેશ શાહ “શહેરી”

‘શહેરી’ બીજાની કાળજી કરતો નહીં મળે
લાંબો મળે એ શક્ય છે; ઊંચો નહીં મળે.

આપ્યાની સામે શું મળ્યું એ માપવાનું નહિ,
પૂરેપૂરો તો ખુદનોય પડઘો નહીં મળે.

તૂટી ગયા છે ખેંચતા; ટાંકા જુના હતાં,
એવાજ રંગનો હવે દોરો નહીં મળે.

આગળ જતાં વિચારીને પગલા ભરો તો ઠીક,
ખાવાથી ઠોકરો કદી રસ્તો નહીં મળે.

ભાગ્યેજ એવું હોય હૃદય; જે તપાસતાં,
સાંધો નહીં મળે કશે ગોબો નહીં મળે.

નાટક પૂરું થયા પછી થોડીજ વારમાં,
રાજા બનેલો નટ હતો; બસની કતારમાં.

ઘટતો રહે સમય અને ઘટતી રહે ખુશી,
મળતો રહે છે શાનો વધારો પગારમાં ?

એનેય યાદ રહી ગયા તારીખ ને સમય,
જાગી છે આજે વેદના વહેલી સવારમાં.

‘ઈશ્વર છું’ એટલો જ પરીચય તું આપજે,
ઊંડો નથી ઉતરતો હું પેટા પ્રકારમાં.

‘શહેરી’ને કોઈ કહિ ગયું ‘માનવતા રાખજે’,
આદત મુજબ ખરીદવા ઉપડ્યો બજારમાં.

આજે વાત કરવી છે “સામાજિક મેળાવડા”ની અને પ્રસંગોની. મેં ઘણીવાર જોયું છે કે જે નવી જનરેશન ખાસ આવા પ્રસંગોમાં જવાનું પસંદ નથી કરતી. ઘણા ઘરોમાં આમ ચક્રમક પણ ઝરી જતી હોય કે માતાપિતાને લઈ જવું હોય અને બાળક આવા તૈયાર નથી હોતું. મારી વાત કરું તો હું પણ અમુક વાર જવા માટે તૈયાર નથી હોતી. મોટાભાગે એની પાછળના કારણોમાં હોય કે કંટાળો આવે, કોઈ સરખી ઉંમરનું હોય નહિ અને ખાસ તો ખોટી ખોટી ચર્ચાનું સાધન બની જવાય. હું એ પણ માનું છું કે આવા પ્રસંગોમાં જતા રહેવું જોઈએ કારણકે તો જ નવા લોકોને મળવાનો અને આમ “socialize” કરવાનો મોકો મળે.

તો ચલો આજે થોડું આમ reasoning કરીએ કે જે જનરેશન ગેપ છે એ ક્યાં પડે છે? યાદ કરો આવા પ્રસંગોમાં મોટાભાગે કોઈ દુરના આંટી-અંકલ મળે તો શું થાય? “અરે વાહ કેટલો મોટો થઈ ગયો!”, “શું ભણે છે બેટા?”, “હવે આગળનું શું પ્લાનિંગ છે?” “બસ હવે આના જ લગનનો વારો છે”, “બિલકુલ એની મમ્મી જેવી/ પપ્પા જેવો છે!(ભલે એ લોકો આપણા માતાપિતાને પણ ખાસ ઓળખતાં ના હોય !!)હવે તમે વિચારો કે જે બાળક એના રોજના સ્કુલ/ટ્યુશન/કોલેજનાં રુટીનથી કંટાળીને, માતાપિતાના કે પાડોસીઓના સવાલોથી બચવા, “ફેશ થવા” જ્યાં આવ્યો હોય ત્યાં પણ એનું એ જ થાય તો?(તમે ના પાડો તો માતાપિતાની લાલચ કે દલીલ એવી તો હોય છે કે ચલ ત્યાં, ફેશ થઈ જઈશ !)

ઘણીવાર જાણે-અજાણે આવા મેળાવડામાં પરિવારો મળી ને વાતો કે “socialize” ઓછું કરે છે અને ક્યાંક ને ક્યાંક એ આમ શો-ઓફફની કે પોતાની જાતને સ્થાપિત કે “settled” બતાવાની સ્પર્ધામાં ઉતરી જાય છે.(આમાં સાવ એમનો વાંક પણ નથી, આપણા દાદાઓ એ એમને પણ એવું જ કહી ને મોટા કર્યા છે કે મોટો થઈ ને પૈસા કમાઈશ નહિ તો સમાજમાં હું શું મોઢું બતાવીશ??!). એક તો આમાં મને હંમેશા દુખ થાય કે જે માણસ એ બધી સુવિધાઓ ભોગવી શકે એમ નથી એને જાણે-અજાણે આપણે કેટલું ખરાબ ફિલ કરાવતા હોઈશું. જ્યારે કોઈ બે દુરના ભાઈઓ પોતાની જાતને સ્થાપિત કરવા માટે દુબઈ અને અમેરિકાના પ્રવાસોની વાતો કરતા હોઈએ છીએ ત્યારે બાકીના લોકો મુક-પ્રેક્ષક જ હોય છે.અરે એમના બાળકોને પણ કોઈ રસ નથી જાણવામાં કે શું કર્યું અને ક્યાં ફર્યા.એ લોકો તો નવા નવા અંકલ-આંટીઓને મળવા અને રમવા આવ્યા છે.પણ એ સાવ અલગ મુદ્દો છે.

અમુક વાર પૈસા કે સ્ટેટસ જ નહિ, આપણા બાળકોને પણ આપણે “શો-ઓફફ”માં ઘસડી લઈએ છીએ.આપણા સંતાનોને ઘણી વાર આપણે “શો-ઓફફ” કરવાનું સૌથી સરળ અને સ્થાયી સાધન ગણીએ છીએ. જે બાળક ગણિતમાં માંડ-માંડ પાસ થતું હોય એના માતાપિતા જેનું બાળક ગણિતમાં પુરા માર્ક્સ લાવતું હોય એની સામે કેવી રીતે બોલી શકે? ભલે પછી એ પુરા માર્ક્સવાળા બાળકનો મોર ગાય જેવો દોરાતો હોય અને આપણું બાળક રાષ્ટ્રીય સ્તરે પેઈન્ટિંગ સ્પર્ધામાં જતું હોય.

માન્યું કે અત્યારની જનરેશન બહુ ફાસ્ટ છે, બહુ મોહ-ફટ છે, પણ જો કૈક થોડું પણ અલગ કે interesting દેખાય તો જવા વાળી પણ તો છે. તો ક્યાંક જો આપણી આગલી પેઢી આપણને દુનિયાદારી શીખવાડી એમના જેવા બનાવાનો પ્રયત્ન કરે છે તો આખી સફરમાં ક્યાંક એ પેઢીએ પણ તો આપણી તરફ પગલા ભરવા પડશે. અમદાવાદમાં C.G. રોડ પર દર રવિવારે સવારે “happy street”નું આયોજન થાય છે. કદી વહેલા નહિ ઉઠનારા પણ ત્યાં ખુશી ખુશી જાય છે. તો સમાજ કે જ્ઞાતિની પીકનીક માટે ઉઠવામાં તકલીફ કેમ પડે છે? કારણ છે કે ક્યાંક આપણી આગળની પેઢી જલ્દીથી બદલાતા જતા સમયની ફરિયાદ કરવામાં વધારે વ્યસ્ત છે ના કે સમય અનુસાર બદલાવામાં. આ બધા પ્રસંગોમાં જો તમારે બાળકો અને યુવાનોને ભાગીદાર બનાવા હોય તો એમના મુજબ થોડું તો મોડીફાઈ કરવું પડશે જ ને. કશું જ બદલવા ના માંગતા, અરે પોતાની સત્તા કે નિર્ણય લેવાની તાકાત છોડવા ના માંગતા પ્રૌઢો દુનિયા બદલવાની વાતો કરે તો તો થઈ રહ્યું.

જો તમારે સમાજને પરિવારોને તૂટતા બચાવા હોય તો કઈ બહુ મોટા યુદ્ધો લડવાની જરૂર નથી. થોડું તમારે બદલવાનું છે અને થોડું અમારે. માની લીધું કે તમે બહુ સંઘર્ષ કરી ને આજે આ જગ્યા પર પહોંચ્યા છો. પણ હવે તમે એ કરી લીધું છે. તમારું બાળક તમારું social status નથી. એમને ગમે એ રીતે જો આ બધા મેળાવડાઓમાં થોડા ઘણા પણ બદલાવ આવશે, મેનુમાં જ્યારે લાડુ-પુરીની સાથે નુડલ્સ માટે પણ જગ્યા બનવા માંડશે તો આપોઆપ સમાજ જોડાતો જશે. કોઈ એવું નથી કેહતું કે જૂની વસ્તુઓ કે પ્રથાઓને છોડીને નવું અપનાવો. બસ બંને ને સાથે લઈને ચાલવાના પ્રયત્નો કરવાની વાત છે. જે જુના સિદ્ધાંતો, માન્યતાઓ કે માપદંડોને બદલવાની જરૂર છે. કેમ ના ઇનામ વિતરણમાં એવા બાળકોને ઇનામ આપીએ જે ખાલી ભણવામાં નહિ કોઈ સ્પર્ધાઓમાં પ્રથમ આવ્યું હોય? કેમ ના એવા કોઈ વ્યક્તિને મુખ્ય મેહમાન બનાવીએ જે આ જમાનામાં ખુબ સુંદર રીતે મોટા સંયુક્ત પરિવારમાં રેહતું હોય અને એમની ત્રીજી પેઢી દિલ થી એમને પ્રેમ કરતી હોય? કદાચ એમનો અનુભવ આપણને પણ આપણા ઘરના નાના મોટા clashes સારી રીતે મેનેજ કરવામાં મદદ કરી દે.

જમાનો તો બદલાતો જ રહેવાનો છે, એના પર આપણો કોઈ કન્ટ્રોલ નથી. કેમ ના આપણે બંને પેઢીઓ એકબીજા સમક્ષ ચાલીને આપણા વચ્ચેનો ગેપ ઓછો કરીએ? મને આપના મત જણાવો manorishah@gmail.com પર.

“સજાવીશું તમન્નાઓની મહેફિલ એક દી જોજો,
ધરા ત્યારે ગગન બનશે, અમે તારા બની જશું.”

“આ ફોટો નહી ચાલે.”

“પણ પપ્પા. હવે આનાથી તો સારો ફોટો કેવોક હોય?!”

“અરે. પેલા આપણા રમેશકાકા છે ને... એમણે મને એમની પાસેના બધા બાયોડેટા બતાવ્યા. એમાં તો તું જો ને તો, મસ્ત આમ મોડેલીંગના ફોટા હોય, એવા ફોટા હતા. એ એમ કેતા’તા કે અત્યારે હવે નબળું ક્યાંય ચાલતું જ નથી. ચલ તું ને તારા મમ્મી બન્ને તૈયાર થઇ જાવ. હું તને એક એક સ્ટુડિયોમાં લઇ જાવ. ત્યાં આપડે એક મસ્ત ફોટો પડાવી લઇએ તારો. ને પછી બાયોડેટામાં મૂકી દે તું...”

“પણ હું કંઈ સાવ નાખી દીધા જેવી નથી. મારે નથી હિરોઈન જેવું દેખાવું.”

“પણ બણ રેવા દે હવે તું. ચલ જલ્દી તૈયાર થઇ જા...”

ફરી એકવાર મારું કંઈ ના ચાલ્યું પપ્પા સામે. પપ્પા સમજે જ નહી ક્યારેય મારી વાતને. બાયોડેટામાં પસંદ કરી લેશે છોકરો, તો કંઈ લગ્ન થોડા થઇ જશે ડાઈરેક્ટ. એ ઘરે જોવા આવશે. હું ત્યારે એની સામે સાક્ષાત હોઈશ. મોડેલીંગવાળી ‘ધારા’ નહી, પણ જેવી છે, એવી ઓરીજનલ ‘ધારા’ જ સામે હશે. પછી એને મારા ‘લૂક’ ને આધારે ના ગમું, તો ખોટો એ લોકોનો ને અમારો બન્નેના ટાઈમ અને પૈસા બગડ્યા ગણાય. ને ઉપરથી ટેન્શન લઈને ફરવું એ નોખું. એટલે હું પપ્પાને કહું છું કે, આવી ખોટી મોડેલીંગ-ફોટોલિંગની જફામારી ના કરે. પણ એ સમજે જ નહી ને...

પછી તો એ જ ‘હિરોઈન’ સ્ટાયલના ફોટાવાળો પપ્પાની ઈચ્છા પ્રમાણેનો ‘એટ્રેક્ટિવ’ બાયોડેટા માર્કેટમાં ફરતો થઇ ગયો.

એક છોકરાએ મને પસંદ કરી. એક દિવસ સાંજે ચાર વાગ્યે મને એ લોકો જોવા આવવાના હતા.

“નાસ્તા માટે સેવખમણી કે પછી સમોસા કંઈક લઇ આવીશું.”

“ગરમી છે, એટલે સમોસા કરતા સેવખમણી જ સારી પડશે.”

“હા. એ રાખીએ. ને ચા તો જોઇશે જ ને...”

“ચા. ને પછી છેલ્લે આઇસક્રીમ...”

મમ્મીએ ભાઈને માળીયામાં માથે ચઢાવ્યો. ને માળીયામાં ઘણા ટાઈમથી સાચવી રાખેલ એક ખોખું ઉતાર્યું. એમાંથી નાની-મોટી ત્રણ સાઈઝની ટ્રે, નવા મીડીયમ સાઈઝના એક ડઝન કપ, આઇસક્રીમ માટે એક ડઝન બાઉલ, પાણી દેવા માટે નવા ચકચકતા ગ્લાસ... બધું કાઢી રાખ્યું.

“કંઈ ફોન આવ્યો તો? કેટલા મહેમાન આવે છે?”

“એ લોકો છ જણાં આવવાના છે, એમ સુધીરભાઈનો ફોન હતો. એ લોકો બન્ને, છોકરો ને એના ભાઈ-ભાભી અને સુધીરભાઈથી મોટા એમના ભાઈ...”

“અચ્છા... તો તમેય મનસુખભાઈને ને ભાભીને બોલાવી લ્યો. સાથે કોઈક વડીલ પણ જોઈશે ને...”

“બોલાવી જ લીધા છે... એ આવી જશે સાડા ત્રણે...”

બહુ હેવી પણ નહી અને બહુ લાઈટ પણ નહી, એવા કપડાં પહેરીને હું તૈયાર થઈ. પછી તો મમ્મી-પપ્પાના હુકમથી મેં કબાટમાંથી મેકઅપ બોક્સ કાઢ્યું અને આછો આછો મેકઅપ કર્યો. નર્વસનેસ હતી થોડી.

“તો નિરાલી. આગળ શું કરવાનો પ્લાન છે?”

“બસ અત્યારે તો એક વર્ષ હજી જોબ કરીશ ને સાથે સાથે એકઝામની પ્રીપેરેશન પણ ચાલુ જ છે. પછી માસ્ટર્સ કરીશ...”

“ગૂડ. તારો ફેવરીટ કલર કયો?”

“પિંક. બધી છોકરીઓને ગમે એમ જ...” હું થોડું હસી. “ને તમારો?”

“બ્લેક...”

“કેમ બ્લેક?”

“એ બધાને ઢાંકી શકે એટલે. મીન્સ બ્લેક શેડ્સ કેનવાસ પર બધા રંગોને છુપાવી દેય અને બ્લેક ગોગલ્સ પાછળ આંખોની ઉદાસીને.”

“ડીપ થોટ હમમ... ફેવરીટ હોબી? એમ તો મેં વાંચ્યો બાયોડેટા માં. એઝ યુઝવલ. ટ્રાવેલિંગ, મ્યુઝીક અને ફિલ્મો. પણ થોડું વિગતવાર સમજાવો.” હું ખુલતી જતી હતી.

“ટ્રાવેલિંગ મારો ખાલી હોબી નથી, પેશન છે. હું આગળપાછળનો કંઈ પણ વિચાર કર્યા વગર ગમે ત્યારે એક બેગ લઈને ગમે ત્યાં ઉપડી જઈ શકું છું. બાકી બન્ને હોબીસને તમે ‘એઝ યુઝવલ’ કન્સાઈડર કરી શકો.”

“ફેવરીટ ડીશ?”

“આમ જોવા જાઉં, તો જે રીતે અરુણાચલ પ્રદેશનો પ્રોબ્લેમ ચીન ક્વિએટ કરે છે એનાથી, મને ચાઈનીઝ વસ્તુઓથી અને આખા ચીનથી જ નફરત છે. બટ ઓનેસ્ટલી. આઈ લવ ચાઈનીઝ ડીશીસ.”

“મને પણ ચાઈનીઝ ભાવે. બટ આઈ પ્રીફર સાઉથ ઇન્ડિયન મોર...”

“અમમ્મ..... તને આમ છૂટા વાળ રાખવા જ પસંદ છે... આઈ મીન.. મને ગમે આવી કોઈ પ્રકારની હેઈર-સ્ટાયલ વગરની હેઈર-સ્ટાયલ...”

“ઓહ.... તમે આમ હંમેશા ફેંચ-કટ જ રાખો છો?”

“એકચ્યુલી યેસ. મને આ જ સ્યુટ થાય છે...”

“એક છેલ્લો સવાલ....”

“પૂછો...”

બન્ને નેણને ધાર કાઢીને મેં એક સવાલ પૂછ્યો.

એ ઘણી વાર સુધી કંઈ જ ના બોલ્યો. બાઘાની જેમ મારી સામે જ જોઈ રહ્યો. એની પાસે કોઈ જવાબ નહોતો.

“કંઈ નહીં. છોડો. હવે મારા સવાલ પૂરા થયા. તમારે કંઈ પૂછવું હોય તો પૂછી શકો છો.”

“બસ કંઈ નહીં.... બીજું તો કંઈ નહીં....” મેં પુછેલા છેલ્લો સવાલ હજી પણ એને મૂંઝવતો હોય એવું લાગ્યું. ઈન્ટરવ્યુ પૂરો થયો. એ લોકો જતા રહ્યા પછી મમ્મીએ ધીરે રહીને પૂછ્યું.

“કેવું લાગ્યું?”

“મને નથી પસંદ...”

“લે કેમ... શું વાંધો પડ્યો?” પપ્પાએ જોરથી પૂછ્યું.

“મેં એક સવાલ પૂછ્યો એ એનો જવાબ મને એમણે ના આપ્યો.”

“શું હતો સવાલ?!”

મેં એ જ સવાલ એમને કહી સંભળાવ્યો અને એ બન્ને જોરજોરથી હસવા લાગ્યા. પણ મેં તો એમને કહી જ દીધું કે જે છોકરો આ સવાલનો સંતોષકારક જવાબ આપશે, એની સાથે જ હું લગ્ન કરીશ.

“હવે આવા વાહિયાત સવાલમાં કોઈક સારો છોકરો હાથમાંથી નીકળી જશે... ડોબી...” પપ્પાએ સીરીયસ થઈને કહ્યું.

“જે આ સવાલનો મારી અપેક્ષા મુજબનો જવાબ નહીં આપી શકે, એ છોકરાને જ હું વાહિયાત ગણીશ. એ સારો છે કે ખરાબ, એ આ સવાલ જ નક્કી કરશે...” હું મારા પર મક્કમ જ હતી.

એ પછી મને બીજા બે છોકરા જોવા આવી ગયા. પણ પેલા ‘છેલ્લા સવાલ’ને લીધે વાત અટકી જતી.

એક દિવસ ‘અક્ષિત’ મને જોવા આવ્યા.

ફેવરીટ કલર, ફેવરીટ હેંગ-આઉટ-પ્લેસ, ફેવરીટ ડીશ અને કેરિયર-પ્લાન.... એ બધા પ્રશ્નોને ચીરતો મારો ‘માસ્ટર-સ્ટ્રોક’ સવાલ આવીને ઉભો રહ્યો.

“ધારો કે આપણા લગ્ન થઇ ગયા.... બરાબર? પછી આપણે રહીશું, એ ‘મકાન’ને ઘર કેવી રીતે બનાવીશું?”

હકીકતમાં તો આ સવાલ ઉપર જ મારો નિર્ણય અટકેલો હતો ને આ સવાલનો જવાબ ના મળવાથી અથવા અસંતોષકારક મળવાથી દર વખતે વાત અટકી જતી હતી. પણ આમ કહેવાયને કે, ‘દિલને આરપાર નીકળી જાય’, એવો જવાબ કોઈ ભડનો દીકરો નહોતો દઈ શક્યો.

પણ આ અક્ષિતે જે જવાબ આપ્યો, એ સાંભળીને તો મારા મનમાં ‘આહા’ થઇ ગયું.

“ધારા... જે દિવસે મારે ત્યાં તારા કંકુપગલાં થશે ને, એ જ દિવસથી એ ‘મકાન’ મટીને ‘ઘર’ થઇ જશે...”

એમના હળવા સ્માઈલ અને આંખોમાં સચ્ચાઈ સાથે દેવાયેલા આ ઉત્તર સાથે મને પૂરેપૂરી જીતી લીધી, પણ વાત એને વધારે ઓળખવા મેં ઈન્ટરવ્યુ ચાલુ રાખ્યો.

“મારી છૂટા વાળ રાખવાની આદતને લીધે ક્યારેક દાળ-શાકમાં પણ મારા વાળ આવે છે. મારે મમ્મી સાથે ઘણીવાર આ બાબતે ઝઘડો થાય છે...”

“વાંધો નહીં. આપણો આ બાબતે નહીં થાય. ને આમેય મારા ખયાલ મુજબ તું માથામાં બક્કલ ભરાવી સાઈડમાં બે-બે પીન મારે તો વધારે મસ્ત લાગે. નાનો અંબોડો પણ સારો લાગે. તને ગજરો ગમે? તો હું લેતો આવીશ ક્યારેક એમ....”

બન્નેના ખડખડાટ હસવાનો અવાજ કદાચ બહારના રૂમ સુધી પણ સંભળાયો.

પછી એમણે કહ્યું,

“મને હંમેશા ભીનો ટુવાલ બેડ પર મુકીને જતી રહેવાની આદત છે. તારી જેમ મમ્મી સાથે મારે આ બાબતે માથાફૂટ થાય છે. તું આ રીતે જોવે ટુવાલ, તો તું સુકવી દઈશ? એકચ્યુલી શું છે કે, મારાથી ભૂલમાં જ આ ભૂલ થઈ જાય છે.”

“ઓહ... નો પ્રોબ્લેમ. આઈ વિલ મેનેજ...”

“હું એવું માનું છું કે, જ્યારે બે માણસના લગ્ન થાય છે, ત્યારે બન્ને અડધા-અડધા એકબીજાના થઇ જાય છે. પણ બાકીનો અડધો ભાગ એનો પોતાનો જ રહે છે. ને એ અડધા ભાગ જેટલી લીબર્ટી તો માણસને મળવી જ જોઈએ....”

“રાઈટ. હું પણ એવું જ માનું છું. પણ હા. ‘સ્વતંત્રતા’ અને ‘સ્વછંદતા’ બન્નેમાં પણ ફરક છે. એટલે આપણે સ્વછંદી નહીં બનીએ... બરાબર?”

“એસ. આ કમ્પ્લીટલી એગ્રી...”

બસ આવી ખાલી વીસ મીનીટની વાતોમાં અમે એકબીજાને પૂરેપૂરા ઓળખી લીધા હોય એવું લાગ્યું. અમારા અડધા-અડધા ફાડિયાએ ‘એક’ થઇ જવાનું નક્કી કરી લીધું.

બસ આ જ મહિનાની સત્તર તારીખે હું ‘બીજીવાર’ પરણું છું. તમારે બધાએ આવવાનું જ છે હોં...

એમાં એવું છે ને કે... એકવાર તો એ દિવસે ચાલુ ઈન્ટરવ્યુએ જ હું ‘એમને’ પરણી ગઈ હતી.

SHUT DOWN :

વાસ્તવમાં લગ્નજીવન ટકાવી રાખવામાં એકબીજાના ‘ફેવરીટ’ કલર, ડીશ, પ્લેસ કે હોબી ક્યાંય કામમાં આવતા નથી. કેમ કે પતિ ચાઇનીઝ ડીશનો શોખીન છે કે પંજાબી, એ વાતને જમીને એંઠા હાથ વોશ-બેસિનમાં ઘોતી વખતે એ આખું વોશ-બેસીન એ ગંધારુ કરી મુકે છે, એની સાથે કોઈ નિસ્બત નથી. ને પત્નીને કયો કલર સૌથી ફેવરીટ છે, એ વાતનો કોઈ સંબંધ એણે પોતાના પતિના ફેવરીટ શર્ટ પર વોશિંગ-મશીનમાં કપડા ઘોતી વખતે પિંક કલરના ડાઘા પાડી દીધા એની સાથે સહેજ પણ નથી. આ દુનિયા આખી પરસ્પર અન્ડરસ્ટેન્ડિંગથી જ ચાલે છે. પ્રેમ કરતા સમજણ વધુ જરૂરી છે.

લ્યો...લખાઈ ગઈ કવિતા

-લક્ષ્મી ડોબરિયા

વરસાદમાં કદાચ ન ભીંજાય શક્ય છે,
અષાઢ એની આંખમાં દેખાય શક્ય છે.
જાગી જવા ક્યાં સૂર્યનું ઊગવું જરૂરી છે ?
પ્રશ્નો વડે ઉજાસ થઈ જાય, શક્ય છે.
તું તારું કદ વધારવા દોડ્યા કરે છે પણ,
અંતે તો ભીતરે તું સમેટાય , શક્ય છે.
ઓળખ મને જો મારી, મળી જાય તો પછી,
એના સુધી એ રીતથી પહોંચાય શક્ય છે.
ખાલીપણનું મુલ્ય સ્વયં કરી જવા,
ખાલીપો આ ગઝલમાં વલોવાય, શક્ય છે

વાતને શરૂઆતથી ખાળી શકી,
કેમ કે હું અંતને જોઈ શકી.
આપવાની પ્યાશથી દોડી શકી,
એ નદી, દરિયા સુધી પહોંચી શકી.
કેટલી નજદીક છું મારાથી હું,
દૂર એનાથી રહી જાણી શકી.
તર્કના હથિયાર સૌ હેઠા પડ્યા,
જે ક્ષણે હું આ હૃદય ખોલી શકી.
દર્દ, પીડા, આંસુનો આભાર કે,
હું ગઝલ સાથે મને જોડી શકી.

એક જણની સામે સાચા થઈ જુઓ,
ને, અરીસા તોડી હળવા થઈ જુઓ.
સ્થિરતા સંબંધમાં આવી જશે,
બસ, સમયસર ઓછા-વત્તા થઈ જુઓ.
નહીં રહે અફસોસ પીળા પાનનો,
ક્યાંક કૂંપળ, ક્યાંક ટહુકા થઈ જુઓ.
ભીતરી અસબાબને પામી શકો,
માર્ગ ભૂલેલાના નકશા થઈ જુઓ.
થઈ જશે પળવારમાં એ ઠાવકું,
મન ગબ્યું માંગે તો કડવા થઈ જુઓ.

કદી તમને મળવાનો મોકો મળ્યો તો લાગ્યું કે જીવવાનો મોકો મળ્યો -ગૌરાંગ ઠક્કર

અમદાવાદ શહેર આખું બૂકફેરના નશામાં ચકચૂર હતું. શહેરભરના પુસ્તકપ્રેમીઓનો જાણે કે મેળો ભરાયો હતો. અલગ-અલગ પ્રકાશનોના સ્ટોલ વિવિધ રીતે ગ્રાહકોને રીઝવવાની કોશિશ કરી રહ્યા હતા. ઘણા બધા ડિસ્કાઉન્ડ્સ પણ મળી રહ્યા હતા. આ બધામાં અંતે જીત તો શબ્દોની જ થઈ રહી હતી. પુસ્તકો સજીવન થઈ રહ્યા હતા. લેખકો સેલિબ્રિટી બની રહ્યા હતા. આટલા બધા ગરમ માહોલમાં પણ એ સેન્ટ્રલી એ.સી. હોલમાં હકડેઠઠ ભીડ જામેલી હતી. કોઈ પોતાના પ્રિય લેખકનું પુસ્તક શોધતું હતું તો કોઈ વળી બાળકોને રીઝવવા મુકેલી ગેમ્સ તરફ નજર મારી રહ્યું હતું, અને કોઈ વળી થાક ઉતારવા તથા પેટની તરસ મિટાવવા ફૂડ-સ્ટોલ્સ તરફ જઈ રહ્યું હતું.

અંશ પણ આ જ ભીડનો એક ભાગ બનીને બધું નિર્લેપભાવે નિહાળી રહ્યો હતો. એક તો પુસ્તકિયો જીવ અને એમાં પણ એને કનૈયાલાલ મુન્શીના કાક-મંજરી, પન્નાલાલ પટેલના કાનજી અને જીવી અને મેઘાણીના સુખલાલ અને સુશીલાના પાત્રો જીવમાં ધુસી ગયા હતા. એનું માનવું એવું હતું કે એનું પ્રિય પાત્ર પણ એને કઈક આવી રીતે જ મળશે. આમ તો સાત દિવસના આ બૂકફેરમાં એ ત્રીજી વખત આવી ચડ્યો હતો પણ આગળના બે દિવસની જેમ આજે એનો જીવ કેમેચ કરીને પુસ્તકો જોવામાં લાગતો નહોતો. એટલી જ વારમાં એણે માઈક પર એક એનાઉન્સમેન્ટ સાંભળ્યું કે શહેરના જાણીતા રેડિયો-જોકીના પહેલા પુસ્તકનું ટાઇટલ રિલીઝ થઈ રહ્યું હતું. અંશે પણ આ આર.જે. ને ઘણીવાર રેડિયો પર સાંભળ્યો હતો. આમ પણ એનો મૂડ લાગતો નહોતો તેથી અનાયાસે તે એ જગ્યા પર ખેંચાયો. ત્યાં જઈને જોવે છે તો ચારે-તરફ બસ ભીડ જ ભીડ, જાણે કે એ કોઈ આર.જે. નહીં પણ જીવતો જાગતો ભગવાન હોય. બધા જ એને હાઈ-હેલો કરી રહ્યા છે, એની એક ઝલક મેળવવા માટે તાલબદ્ધ ઊંચા-નીચા થઈ રહ્યા હોય છે. અંશ પણ ત્યાં જઈને ઉભો રહી જાય છે. થોડી વાર માટે ત્યાં ઉભા રહીને એની આંખો એનું કામ કરવાનું શરૂ કરે છે. સ્ટેજની બરાબર ડાબી બાજુથી શરૂ કરીને એક-એક ચહેરાનું એનાલીસીસ કરતો-કરતો એક આંખો પર આવીને એ અટકી પડે છે.

થોડી વાર પૂરતું તો એને થાય છે કે તેણીની આંખો એક જંગલ છે અને એ આખી ઝિંદગી આ જંગલમાં વિતાવવા તૈયાર છે, એટલામાં જ દુષ્યંત કુમારનો શેર એની જીભે આવી ચડે છે,

मैं जिसे ओढ़ता-बिछाता हूँ, वो गज़ल आपको सुनाता हूँ
एक जंगल है तेरी आँखों में, मैं जहाँ राह भूल जाता हूँ ।

બસ અંશને પણ જાણે એની આંખોમાં જ સમાઈ જવાની લગની લાગી ચુકી હતી. હવે એનું ધ્યાન ના તો બુક-લોન્યમાં રહ્યું કે ના તો આજુબાજુની ભીડમાં, એને તો બસ પેલી ધારદાર આંખો પાસે પહોંચી જવું હતું, ને બીજું કામ બસ એ આંખોથી જ લેવું હતું. એના મગજમાં તો જાણે વિચારોના પૂર ઉમટ્યા, કે આ આંખો જો એક ઝલકમાં આટલી માદક પૂરવાર થતી હોય તો જો રોજ સવારે ઉઠતાંવેંત એ જ જોવા મળે તો? આવા ને આવા કઈ-કેટલાય વિચારોમાં ક્યારે એના પગ ચાલીને એની નજીક પહોંચી ગયા એ અંશને ખુદને પણ ખબર ના રહી. એ પાણીદાર આંખોની સાથે એનો સમગ્ર દેહ જાણે કે એક બેનમૂન શિલ્પ જ જોઈ લો! અંશે થોડી વાર તો વિચાર્યા જ કર્યું કે વાતની શરૂઆત કરવી તો છે પણ કરવી કઈ રીતે? અને એટલી જ વારમાં એ બુક-લોન્યનો પ્રોગ્રામ પૂરો થયો અને એ આંખો પુસ્તકો તરફ પાછી ફરી. અંશ પણ કોઈ સંમોહિની થઈ હોય તેમ તેનાથી સહેજ પાછળ પાછળ ખેંચતો ચાલ્યો ગયો.

Books to Help You Grow as a *Couple*

એ એક બુક-સ્ટોલ તરફ શંભી અને સાથે અંશ પણ! એને કોઈ પુસ્તકની તલાશ હતી કદાચ, અંશને આ જ ભગવાનનો ઈશારો લાગ્યો અને તે પૂછી બેઠો, શું શોધો છો? એ આંખો થોડી વાર તો આશ્ચર્યનો ભાવ બતાવી બેસી પણ બીજી જ ક્ષણે કહ્યું કે, પન્નાલાલ પટેલની 'મળેલા જીવ'! અંશને તો જાણે બત્રીસે કોઠે દિવા ઉગ્યા એવું લાગ્યું, એને કહ્યું કે એ અહીં નથી અહીંથી ત્રણ સ્ટોલ આગળ છે, પેલી આંખો મુક સંમતિથી એની પાછળ દોરવાઈ. અંશે હરખઘેલા થઈને મળેલા જીવ શોધી કાઢી અને જાણે એને લાગ્યું પણ ખરા કે એના 'જીવ' પણ મળી રહ્યા છે!

બન્ને વચ્ચે એમ્બ્રેસમેન્ટનું એ વાતાવરણ લગભગ દૂર થઈ ચૂક્યું હતું. અને ઘણીવાર સુધી બન્ને એ બહુ-બધી વાતો કરી લીધી, પુસ્તકોથી માંડીને રાજકારણ સુધી, આગ્રાથી માંડીને એટલાન્ટિકા સુધી, જય વસાવડાથી માંડીને કલાપી, મુન્શી ને મેઘાણી સુધી! બન્ને જાણે એકબીજામાં સમયનું ભાન ભૂલી જ બેઠા હતા.

અચાનક જ એ ભગવાનરૂપી શિલ્પી એ કંડારેલા ભવ્ય શિલ્પનો ફોન વાગે છે અને એ ટૂંકમાં, "હા, આવું છું, બસ નીકળી જ ગઈ છું.." એમ કરીને વાત પૂરી કરે છે.

અંશને કહે છે કે મારે નીકળવું પડશે, ફરી મળીશું, અને એમ કહી અંશના હાથમાં એક પુસ્તક આપીને બૂકફેરમાંથી વિદાય લે છે. અંશને તો જાણે મોઢામાં આવેલો કોળિયો જ છીનવાઈ ગયો. ઘડી તો એને થયું કે પાછળ જઈને ફોનનંબર તો માંગી જ લે. પણ પોતાના સંસ્કારને લીધે એ એવું કંઈ કરી શક્યો નહીં, એને ખુદ પર જ ગુસ્સો આવ્યો અને ગુસ્સામાં ને ગુસ્સામાં એને પોતાની બાઇકને બે-ચાર લાત પણ મારી દીધી.

એટલામાં તો એને અચાનક યાદ આવ્યું, પેલી બુક- એણે આપેલું એ પુસ્તક- ઓહ શીટ! મને પહેલા કેમ ના યાદ આવ્યું..! એ જલ્દીથી એ પુસ્તક લે છે અને નામ વાંચે છે, "મળેલા જીવ"- અરે આ તો એ જ પુસ્તક જે મેં એને કાઢી આપ્યું હતું, થોડી તપાસ કરતા એમાંથી એક કાગળનું ફરફરિયું મળ્યું,

એમાં લખ્યું હતું, "જે માણસને સારા પુસ્તકોની સમજ છે એને શું મારા ઈશારાની નહીં સમજ પડતી હોય! આ રહ્યો મારો નંબર અને બને એટલી જલ્દીથી મને મેસેજ કરજો, અને ભલા મારુ નામ તો મેં કહ્યું જ નહીં, મારુ નામ હેમાક્ષી પણ તમે મને હેમુ કહી શકશો..!"

અંશ ખુશીથી આંખો ઉઠાવે છે અને બરાબર ગેટની સામે પન્નાલાલ પટેલનું વિશાળ પોસ્ટર જાણે કે એને કહી ના રહ્યું હોય કે "જીવ મળી જાજો..!"

કકળાટનો ક્રિયાવર

- રિકીન ધડુક

ભારતના ઉત્તરપૂર્વમાં ભાજપનો ઉદય પ્રમાણમાં નવી ઘટના છે. જો કે, ભાજપની નવીનતા વિરુદ્ધ, હિન્દુત્વ આધારિત રાષ્ટ્રવાદી સંગઠન, રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘની આ પ્રદેશમાં પૂર્વ-સ્વતંત્રતા યુગ પછીથી હાજરી હતી. આજે ત્રણ ઉત્તર-પૂર્વી રાજ્યોની વાત કરીએ.

આરએસએસએ હવે જ ધ્યાન ખેંચવાની શરૂઆત કરી દીધી છે. ગયા વર્ષે આસામમાં ભારતીય જનતા પાર્ટીની ચૂંટણીની સફળતા બાદ આ વર્ષે મણિપુરમાં વિજય થયો હતો. પક્ષે અરુણાચલ પ્રદેશમાં સરકાર રચવામાં પણ વ્યવસ્થા કરી છે, પરંતુ અત્યાર સુધી રાજ્યમાં ચૂંટણીની કસોટી થઈ નથી.

વિચારની એક શાળા છે જે સૂચવે છે કે આરએસએસના કાર્યકર્તાઓની શાંત અને નિશ્ચિત મહેનતને કારણે જ આ પ્રદેશમાં ભાજપ સ્વતંત્રતા પછી પહેલી વખત આક્રમણ કરી શક્યું છે. તે ત્રણ રાજ્યો જ્યાં હાલમાં સરકાર ચાલે છે. અરુણાચલ પ્રદેશ અને મણિપુર આરએસએસના દક્ષિણ આસામ વિભાગમાં આવે છે, જ્યારે આસામ પોતે ઉત્તર અને દક્ષિણ આસામના વિભાગો દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે.

અરુણાચલ પ્રદેશ

10 વર્ષ સુધી દિલ્હી યુનિવર્સિટીમાં રાજકીય વિજ્ઞાનના અધ્યાપક તરીકે કામ કરતા સુનીલ મોહંતીએ એક દાયકા પહેલા આરએસએસમાં જોડાયા પછી નવી જીવનશૈલી સ્વીકારવાનું પસંદ કર્યું ત્યાં સુધી તેઓ સ્થાયી થયા હતા. ભૂતપૂર્વ દિલ્હી યુનિવર્સિટીના પ્રોફેસર, જેઓ પણ જવાહરલાલ નેહરુ યુનિવર્સિટીમાંથી ડોક્ટરેટની ડિગ્રી ધારક છે, તે હવે અરુણાચલ પ્રદેશમાં આરએસએસના પ્રાંત પ્રચારક છે.

"જ્યારે આરએસએસના વડા મોહન ભાગવત ગયા ડિસેમ્બરમાં અરુણાચલ પ્રદેશમાં ગયા હતા ત્યારે 10,000 લોકોની ભીડ તેમની વાત સાંભળવા માટે ઉત્સુક હતી, આ મુલાકાતમાં સારો પ્રતિસાદ મળ્યો હતો, તે એક રાજકીય રેલીની જેમ ન હતો, જ્યાં 40,000 લોકો પ્રવેશ કરશે. 14 લાખની વસ્તી અને સંદેશાવ્યવહાર એ એક પડકાર છે. વહીવટથી ઘણાં લોકો તેમને સાંભળવા આવતા નથી કારણ કે વસ્તુઓ રાજકીય રીતે બદલાઈ ગઈ છે પરંતુ લોકો આરએસએસ વિશે તેમની પાસેથી વધુ જાણવા માગે છે, એમ મોહંતીએ ઈટાનગરના ફર્સ્ટસ્ટોસ્ને જણાવ્યું હતું. રાજ્યની મૂડી 31 ડિસેમ્બર, 2016 ના રોજ, 33 પીપલ્સ પાર્ટી ઓફ અરુણાચલના ધારાસભ્યો મુખ્યમંત્રી પીમા ખાંડુના નેતૃત્વ હેઠળ ભાજપમાં સંડોવણીમાં જોડાયા હતા. આરએસએસ - જે 1960 માં રાજ્યમાં તેની કામગીરી શરૂ કરી હતી. નાગાલેન્ડના ગવર્નર પદ્મનાભ આચાર્યના નેતૃત્વમાં રાષ્ટ્રવાદી વિચારધારા ફેલાવવા માટે ભારત

મેરા

નામના

પ્રોગ્રામની

શરૂઆત

કરી.

"આરએસએસએ રાજ્યમાં 90 ના દાયકાથી ધ્યાન ખેંચવાનું શરૂ કર્યું હતું, ધીમે ધીમે લોકો આરએસએસથી પરિચિત થઈ રહ્યા છે. આ પહેલાં તેમને આ વિશે કોઈ જાણ નહોતી અને ઘણી ખોટી ધારણાઓ હતી. સમાજના કલ્યાણ માટે અને આત્મવિશ્વાસ અને સ્વીકૃતિના સ્તરમાં વધારો થઈ રહ્યો છે. અમારો ધ્યેય સમાજને આત્મનિર્ભર બનાવવાનું છે. પ્રાંત પ્રચારકએ ઇનકાર કર્યો હતો કે સંસ્થા સ્થાનિક વસ્તી પર કંઈપણ લાદવાની માગ કરે છે જે તેમના સ્વદેશી પ્રભાવને અસર કરશે." અમે વૈશ્વિક સ્તરે વિચારસરણીમાં અને સ્થાનિક સ્તરે કાર્યરત થવામાં વિશ્વાસ રાખીએ છીએ. અમે ધર્મો વચ્ચે વિભાગો બનાવી શકતા નથી, કારણ કે ઘણીવાર આરોપ મુકવામાં આવે છે કે અમે કોઈ પણ પ્રકારનો કોડ લાગુ કરતા નથી, અમે વિવિધતા અને સાંસ્કૃતિક એકતામાં એકતામાં માનતા છીએ, હકીકતમાં જે સનાતન છે તે છે - આપણા રાષ્ટ્રનું મૂલ્ય (શાશ્વત મૂલ્ય), તેમણે કહ્યું હતું.

મે, 2017

19

પંખ મેગેઝીન

અરુણાચલ વિકાસ પરિષદ, જે ભારતના અન્ય સ્થળોએ વનવાસી કલ્યાણ આશ્રમ તરીકે નામ આપવામાં આવ્યું છે, તે આરએસએસ દ્વારા જોડાયેલ સંસ્થા છે.

અરુણાચલ પ્રદેશમાં 36 શાખા અને મિલન (સાપ્તાહિક મીટ) અને મંડળી (માસિક મેળાવડા) દરેકમાં 50 યુનિટ છે, એમ પ્રાંત પ્રચારકે જણાવ્યું હતું. 2011 ની વસ્તી ગણતરી મુજબ એક ચો.કિ.મી. દીઠ વસતીની ગીચતા ધરાવતી એક રાજ્ય માટે, આ એક નોંધપાત્ર પ્રવેશ છે.

સેવા ભારતી જેવા આરએસએસ-જોડાયેલી સંગઠન પણ ગણિત જેવા વિષયો માટે મફત કોચિંગ ચલાવે છે, જ્યારે સિવિલ સર્વિસીઝ માટે ફી ઓર્ગનાઇઝેશન ક્લાસે આ જાન્યુઆરીમાં 700 વિદ્યાર્થીઓ આકર્ષ્યા છે. "ત્યાં 28 વિદ્ય ભારતી અંગ્રેજી માધ્યમથી રાજ્યમાં ચાલતી શાળાઓ છે," મોહંતીએ કહ્યું.

"આરએસએસ બિન-રાજકીય સંગઠન છે. આરએસએસની વિચારધારાના વિકાસને લીધે કોઈ પણ રાષ્ટ્રવાદી બળને ફાયદો થશે. તે ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે અને મોટાભાગે તે કેવી રીતે જુએ છે તેના પર આધાર રાખે છે," પ્રાંત પ્રચારકે જણાવ્યું હતું .

આસામ

આરએસએસએ 1946 માં આસામમાં પ્રવેશ કર્યો હતો, જ્યારે ત્રણ વ્યક્તિઓ દાદરા પરમાર્થ, વસંતરાવ ઓક અને શ્રી કૃષ્ણ પરંજપે અનુક્રમે ગુવાહાટી, શિલંગ અને ડિબ્રુગઢમાં પ્રથમ શાખા સ્થાપિત કરવા માટે 27 ઓક્ટોબર, 1946 ના રોજ પહોંચ્યા હતા. 30 જાન્યુઆરી, 1948 ના રોજ મહાત્મા ગાંધીની હત્યાને કારણે સંગઠન વિરોધનો સામનો કરી રહ્યું હતી.

આસામમાં આરએસએસની વાર્તા શરૂ થઈ ત્યારે આસામમાં નાગાંવ જિલ્લાના મૂળ રાધિકા મોહન ગોસ્વામી વારાણસીમાં કેશ બલરામ હેડગેવારને મળ્યા, જે લોકપ્રિય 'ડૉક્ટરજી' તરીકે ઓળખાતા હતા અને સંગઠન માટે કામમાં રસ દાખવ્યો હતો. હેડગેવારે 1925 માં નાગપુરમાં આરએસએસની સ્થાપના કરી હતી. આ બેઠક બાદ, આસામના અન્ય લોકો જેમ કે કેશવ દેવ બાવારી, ગિરીશ કલિતા, શંકરલાલ તિવારી અને પ્રફુલ્લા બોરા આરએસએસ સાથે સંકળાયેલા હતા.

પરિણામોની તુલનામાં કોઈ ચમત્કાર કરતાં પ્રવક્તાએ કહ્યું હતું કે "કોઈએ ક્યારેય એવું વિચાર્યું નથી કે ભાજપ આસામમાં ચૂંટણી જીતી શકે છે." ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પની યુ.એસ.માં અથવા બ્રેક્ષિટ મતદાનમાં ડેવિડ કેમેરોનની હારમાં થયેલો વિજય માફક જ એ આશ્ચર્યજનક છે. "

વર્ષ 2014 ની લોકસભાની ચૂંટણીમાં ભાજપે રાજ્યની સૌથી વધુ 14 બેઠકોમાંથી આઠ જીતી જીતી હતી. ગયા વર્ષે રાજ્યની ચૂંટણીમાં ભાજપે 126 ની હાજરીમાં 60 બેઠકો મેળવી હતી.

આસામમાં આરએસએસના હાલના અંગત સંઘના નેટવર્કનું મૂલ્યાંકન કરી શકાય છે, હકીકતમાં ત્યાં 730 સ્થળોએ 903 શાખા ચાલી રહી છે, જ્યારે 118 મિલન અને 47 મંડળી છે.

"આરએસએસના 21 સંબંધિત સંગઠનો છે, જેમાં ભાજપ અને અખિલ ભારતીય વિદ્યાર્થી પરિષદનો સમાવેશ થાય છે, જે વર્તમાનમાં આસામમાં સક્રિય છે. રાજ્યમાં 500 વિદ્યા ભારતી શાળાઓ છે અને 1,40,000 વિદ્યાર્થીઓ તેમાં પ્રવેશ મેળવે છે. 8000 આચાર્ય (શિક્ષકો), જેઓ આ શાળાઓમાં કાર્યરત છે, જ્યારે આ સંસ્થાઓમાં આશરે 20,000 ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થીઓ છે. આ આરએસએસ જર્નલ રાજ્યમાં 4500 ગામો સુધી પહોંચે છે. તે ઉપરાંત, એકલ વિદ્યાલય સંસ્થાના તમામ શિક્ષકો જે બિન-ઔપચારિક એક- શિક્ષક શાળાઓ આરએસએસ સાથે સંકળાયેલા છે, " એમ પ્રવક્તા દાસે કહ્યું હતું.

વિદ્વાનોમાં આ પ્રકારના રોકાણ સાથે, આરએસએસ માને છે કે તે એક પેઢીને તેની વિચારધારા મુજબ આકાર આપી શકે છે, જ્યારે વિદ્યાર્થીઓના માતાપિતાને નેટવર્કમાં બાંધી રાખે છે. જ્યારે સરફરાઝ હુસૈન વિદ્યા બોર્ડની સંલગ્ન શાળામાંથી રાજ્ય બોર્ડની મેટ્રિક પરીક્ષા 2016 માં ટોચ પર હતો, ત્યારે આરએસએસ અને ભાજપના લોકોમાં ખુશીનો અભાવ હતો કારણ કે તેમાં મુસ્લિમ સમુદાયનો સમાવેશ થતો હતો.

"આરએસએસ ભાજપ સુધી મર્યાદિત નથી, તે ભાજપ માટે કામ કરતું નથી કે તે ભાજપ પર અંકુશ રાખતું નથી. બંને સ્વતંત્ર સંસ્થાઓ છે. એ વાત સાચી છે કે જીવનના વિવિધ ક્ષેત્રોના લોકોએ ધીમે ધીમે આરએસએસ માટે સમજણ અને કામ શરૂ કર્યું છે અને તે પ્રભાવિત થયા છે. એક સંપૂર્ણ દેશ માટે કામ કરી રહ્યા છે. "આરએસએસના એક સભ્યે નામ ન આપવાની શરતે કહ્યું હતું. મણિપુર

આ વર્ષે, મણિપુર વિધાનસભાની ચૂંટણી પહેલા પડોશી રાજ્ય ઈન્ડિયામાંથી સ્થાનાંતરિત કરાયેલા સભ્ય, તેના ચળવળને મતદાન સાથે કોઈ લેવાદેવા છે તેની અસ્વીકાર કરે છે.

"મારો મણિપુરમાં આવતા ચૂંટણીનો કોઈ સંબંધ નથી, તે એક સંપૂર્ણ સંગઠન બાબત છે. આરએસએસ કોઈ પણ રાજકીય પક્ષ માટે મત આપવા માટે લોકોને ક્યારેય મત આપતું નથી, તે એક રાષ્ટ્રીય સંગઠન છે. આરએસએસએ લોકોને મણિપુરમાં બહાર જવા અને મત આપવા કહ્યું. ચૂંટણી પંચે લોકોને મત આપવાનો અભિયાન ચલાવ્યું નથી?" તેમણે પૂછ્યું

જો કે, મણિપુર આરએસએસ પ્રાંત પ્રચારક દયાનંદ રાજકુમારએ કહ્યું હતું કે મતદાન પહેલાં રાજ્યમાં કેટલીક રાજકીય પ્રવૃત્તિઓમાં આરએસએસ સામેલ હતો.

"અમે ભાજપ માટે કામ કરવા માટે નાગરિક મંચની રચના કરી છે, જેથી પક્ષ બહુમતિ તરફ જઈ શકે છે. અમે ખાતરી કરવા પ્રયત્ન કર્યો છે કે પાર્ટીમાંથી મોટાભાગના ઉમેદવારો જીતશે," રાજકુમાર ફર્સ્ટસ્ટોસ્ટે ઈન્ડિયાને કહ્યું આ પ્રકારના પ્રયત્નો છતાં, પ્રાંત પ્રચારક મુખપત્રે સ્વીકાર્યું હતું કે રાજ્યમાં આરએસએસનો પ્રવેશ પ્રમાણમાં ખાસ કરીને પહાડી જિલ્લાઓમાં પ્રમાણમાં ઓછો છે, જે મોટેભાગે ખ્રિસ્તી પ્રભુત્વ ધરાવે છે.

"પર્વતીય જિલ્લાઓમાં આરએસએસ પ્રતિનિધિત્વ નથી, પરંતુ ભાજપે જીત્યું છે. અહીં પણ ખીણમાં, અમે તમામ ગામોને આવરી શકતા નથી, પરંતુ હજી પણ, ભાજપે ઘણી બેઠકો જીતી હતી. લોકોએ આ આદેશને બદલ્યો છે કારણ કે તેઓ માને છે કે કોંગ્રેસ તેમના માટે પૂરતું નથી કરી રહી.

મણિપુરમાં 107 શાખા સક્રિય હોવા છતાં, રાજકુમારને લાગ્યું કે રાજ્યમાં આરએસએસનો વિકાસ અનિવાર્યપણે ધીમો રહ્યો છે.

"મણિપુરમાં આરએસએસ ખૂબ ઝડપથી વિકાસ પામી રહ્યું નથી, તે ચાલુ પ્રક્રિયા છે, ધીમે ધીમે સમાજના વિવિધ વર્ગના લોકો સંસ્થામાં કેટલાક રસ બતાવી રહ્યા છે, પરંતુ આ સમસ્યા કેટલાક રાજકીય લાભ માટે અશુદ્ધ થઈ રહી છે."

"અમે આશા રાખીએ છીએ કે આગામી પાંચ વર્ષમાં આરએસએસ મણિપુરમાં મજબૂત બનશે." આ ત્રણ ઉત્તરપૂર્વીય રાજ્યોમાં RSS માટે આગળ શું છે?

ભલે તે સ્વીકારે કે નહીં, આ બાબત સ્પષ્ટ છે કે આરએસએસ અને ભાજપે આ ક્ષેત્રમાં મજબૂત સ્થિતિ સ્થાપવામાં એકબીજાને મદદ કરી છે. બહુ લાંબા સમય પહેલા, કોંગ્રેસ એકમાત્ર વિકલ્પ છે અને તે અસ્પષ્ટ લાગે છે કે ભાજપ જેવા પક્ષ - જે તેના વિચારધારાના માબાપ જેવા હિન્દુત્વની આદર્શો પર સખત આધારિત છે, આરએસએસ - આ પ્રદેશમાં ક્યારેય સમાંતર બનાવશે.

તે માત્ર ભૌતિક અંતર જ નથી પરંતુ સંસ્કૃતિમાં તફાવત છે, ખાદ્ય મદ્યપાન પણ બંને અંતમાં એકલતાના આ અર્થને બનાવવા માટે જોડાય છે.

શંખનાદ - હમણાં જ યોગીજી એ એક સંવાદમાં કહ્યું કે જેટલા વિસ્તારોનું મુસ્લિમ સંસ્થાપકો દ્વારા નામકરણ થયું એ અમે બદલીશું.

દિલ વગરનો દર્દી

- વિવેક ચુડાસમા

"દિલ વગરનો દર્દી" આ શીર્ષકના બે અર્થ થાય . એક તો જેની પાસે માનવતા નથી એવો...અને બીજો જેને પ્રેમમાં નિષ્ફળતા મળી હોય તેવો . આ બે બાબતો જ્યારે ભેગી થાય ત્યારે કેવું ચિત્ર ઉભું થાય અને જેની પાસે આ બે બાબતો નથી એવા માણસો , જ્યારે ભેગા થાય ત્યારે શું ચિત્ર બને તેની વાત કરવાની છે.

બીજું જોઈએ તો, માનવતા એટલે શું ? માનવતાની વ્યાખ્યા આપણને આવડે જ છે. અમુક સંજોગોમાં આપણને ખબર હોવા છતાં એ માનવતાને ક્યાંક ખૂણામાં પડેલા એ ધૂળના ડબ્બામાં મૂકી હોય તેમ એને હૃદયના કોક ખૂણામાં મૂકી દઈએ છીએ.

ગમે તે માણસ હોય હંમેશા પોતાનો સ્વાર્થ જ જોવે છે. નિ:સ્વાર્થ એ કંઈ પણ કરવા તૈયાર નથી હોતો કારણ કે એને એ પરવડતુ નથી. આજે બધા સ્વાર્થ તો રાખે જ છે પણ એમાંથી પૈસો કેવી રીતે બને એ વિચારે છે. બધા જ પૈસાની પાછળ દોટ મૂકે છે. બસ , આ જ તો એની ભૂલ છે , એકવખત માણસ પૈસાને કોક ખૂણે મૂકે તો એ સુખી થઈ શકે. કહેવાય છે ને કે સફળતાની પાછળ ના ભાગો કંઈક એવું કરો કે સફળતા તમારી પાછળ ભાગોએમ જ પૈસાની પાછળ ના ભાગો કંઈક એવું કરો કે પૈસા તમારી પાછળ ભાગો.

શરૂઆત હું બાળકથી જ કરીશ. બાળકોને કેવી રીતે સમજાવવું કે માનવતા અને પ્રેમ શું છે? આ બે બાબત વચ્ચે નો તફાવત શું છે? આ સમજણ પાડશો તો મા-બાપને ક્યારેય દુ:ખી થવું નહીં પડે.કારણ મા-બાપ જ એ મૂળ છે જેનાથી એ નમણા છોડ ને પોષણ મળશે. એટલે મા-બાપ જ બાળકને આ બાબતે સમજાવે એ વધુ સારુ રહે. બીજું કારણ એ છે કે જ્યારે આ વિશે બાળક જાણે કે , " આ પ્રેમ શું છે વળી?" એટલે એ ઉત્સુક થઈ મોટા મિત્રોને પૂછશે....પણ એ મિત્રોને પણ ખબર હોતી જ નથી અને અંતે અધુરા જ્ઞાનને કારણે ગેરમાર્ગે જાય છે. પણ મા-બાપ દિકરો કે દિકરી હોય તેની સાથે ખુલ્લા મનથી વાત જ નથી કરતા કારણ એમને લાગે છે આ બધું ફાલતુ છેપણ હકીકત એમનો લાડકો કે લાડકી મોટી થાય પછી જ સમજાય.

મે , 2017

કોઈ પણ બાળક હોય છ થી દસ વર્ષ સુધી તમે જેવું એને શીખવાડશો એવું એ શીખશે....પછી એ એના સ્વભાવ પર અડગ થશે પછી કોઈની તાકાત નથી એના સ્વભાવ ને બદલી શકે. એટલે બાળકને છ થી દસ વર્ષ ની ઉંમર દરમિયાન શું શીખવવુંશું સમજાવવું એ આપણા હાથમાં છે એને દિલ વગરનો દર્દી બનાવવો કે નહીં એ આપણા હાથમાં છે.

દિલ ન હોય એવા લોકોની વાત કરવામાં આવે તો એનો મતલબ એમ નથી થતો કે હૃદય નથી ...નહીંતર માણસ જીવે જ કેવી રીતે ?..અહીંયા એટલે જ મેં દિલ શબ્દ વાપર્યો છે. દિલ અને હૃદય એક જ પણ હૃદય એ બાહ્ય માળખું ગણી શકાય જ્યારે દિલ એ સંવેદના , લાગણી , પ્રેમ વગેરેનું ઉત્પત્તિ સ્થાન કહી શકાય. પ્રેમ , લાગણી , સંવેદના વગેરેને ટૂંકમાં માનવતા કહી શકાય.

માનવતા હોય એને જ માણસ કહેવાય....માનવતા ન હોય એને માણસ ન જ કહી શકાય એમાં કોઈ શંકાને સ્થાન નથી. એટલે આ બધું અનુભવથી જ થાય છે....જો તમારી પાસે દિલ જ ન હોય તો તમે અનુભવશો કેવી રીતે ? બીજી વાત કરવામાં આવે તો કુદરતનો એક નિયમ બધા જ જાણે છે "પરીવર્તન" પણ બીજો નિયમ ભાગ્યે જ કોઈક ને ખબર હશે તે આ પ્રમાણે છે," તમે જેટલો પ્રેમ કોઈ પણ વ્યક્તિને આપશો એના કરતા બમણો પ્રેમ તમને મળશે મળશે ને મળશે જ." આ બીજો નિયમ છે.

પ્રેમ અને માનવતા આ બે શબ્દોનો ગાઢ સંબંધ છે. પ્રેમ શું છે? માનવતા કે ફરજ? આ નિર્ણય પર પહોંચવું જરા કપરું છે કારણ કે એક બાજુથી વિચારો તો એમ લાગે કે પ્રેમ આપોઆપ જન્મે છે અચાનક જ એટલે એ માનવતા છે.....માનવતા કોઈને જન્માવી નથી પડતી એ પણ અચાનક જ જન્મે છે. બીજી બાજુથી વિચારીએ તો પ્રેમ ફરજ પણ કહી શકાય. કારણ તમને જ્યારે કોઈ પ્રેમ આપે ત્યારે તમે કેવું ફીલ કરો છોઅને જ્યારે તમને કોઈ તુચ્છકારે ત્યારે કેવું ફીલ કરો છોઆ બે વસ્તુઓને સમજવી પછી વિચારવુંકે જો કોઈ પ્રેમ આપે તો આપણે સામે આપવો કે ન આપવોઅને તમે ન આપ્યો તો તમે માણસ નથી તમારામાં માનવતા નથી એમ સમજે છે. કારણ જ્યારે તમે જ લાગણી વગરના છો એટલે જ સામે વાળા પાત્રની લાગણીને નથી સમજી શકતા. અંતે માણસ આ બે બાબતોને કારણે "દિલ વગરનો દર્દી" બને છે.

વિચારજો હવે બાળકને શું શીખવાડવું.....!!!!

Shine in the Mine...!!! - રિકીન ધડુક

The Shawshank Redemption

એક જેલની વાર્તાને કહેવાની અમુક રીતો છે અને અમુક રીત છે સ્ટીફન કિંગની વાર્તાને ફિલ્મમાં ઉતારવાની. પણ આ બંને પક્ષને સાર્થક કરતી અને તે છતાં પણ અત્યંત અલગ તરી આવતી ફ્રેન્ક ડારબોન્ટેની 'ધ શોશંક રિડિમ્શન'.

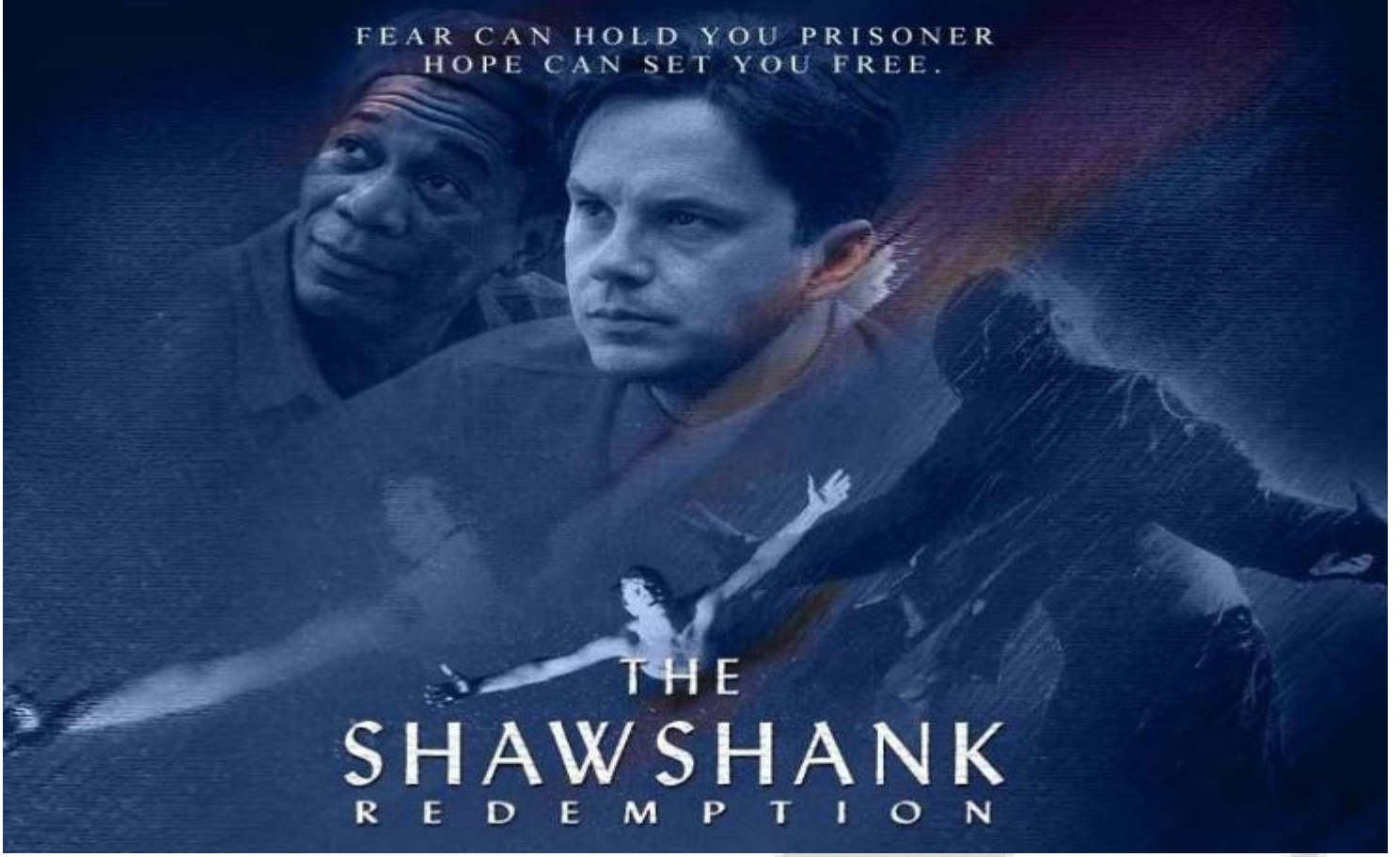
એક પણ હુલ્લડ દ્રશ્ય અથવા ભયાનક અસર વિના, તે બિરાદરી અને વિકાસની ધીમી, સૌમ્ય વાર્તા કહે છે, અંત સાથે તે અચાનક કાવ્યાત્મક ન્યાય શોધે છે. આ મંઝિલ સુધી પહોંચવાની કોઈ જ ઈચ્છા વિના ચાલતા મુસાફરની અજાણતા જ રાહ સાથે થઈ જતી પ્રીતની વાત છે. અને તે સાથે જ વાત છે આશાના કિરણની કે જે ફિલ્મ મુજબ ક્યારેય મારતું નથી કેમકે કોઈ પણ સારી વસ્તુ અમર છે. આ કહાની પ્રેમમાં જીવન ત્યાગી દેતા લાઇબ્રેરીયનની પણ છે અને બળવો પોકારી લોહી રેડતા નિર્દોષની પણ. એક શીર્ષકમાં આ કથાને બાંધવી એ ભૂલ ભરેલું છે.

ફોરેસ્ટ ગમ્પની જેમ જ આ ફિલ્મ પણ રજૂ થતા પહેલા માત્ર નામ ના કારણે ટીકા નો ભોગ બનેલી. પણ ધીમે ધીમે ઓડિયન્સને પણ સમજવા લાગ્યું કે નામમાં કાંઈ દાટ્યું નથી. આ વાત આપણી બોલીવુડના મુવીઝ જોતી પ્રજાથી વધારે કોણ સમજી શકે?

એવી ઘણી ફેમ્સ આવે છે જ્યારે "ધ શોશંક રીડેમ્પ્શન" એ "માનવ આત્માની જીત" નો એક અવાજ તરીકે રજૂ થઈ જાય છે. પરંતુ તેમાંના મોટાભાગના શબ્દો છટાદાર છતાં શાંત છે. વૉઇસ-ઓવર વર્ણન અને પ્રેરણાદાયી સંગીત હોવા છતાં, ડારબોન્ટેની ફિલ્મમાં એક વાસ્તવિક ગૌરવ છે જે ઈમ્પોર્ટન્ટ છે. અહીંયા છે મોર્ગન ફ્રીમેન રેડ તરીકે અને ટિમ રોબિન્સ એન્ડી તરીકે, આ ફિલ્મમાં આ બંને વચ્ચે લગભગ 20 વર્ષની મિત્રતા છે.

જ્યારે એન્ડી તેની પત્ની હત્યા માટે દોષિત ઠરે છે, અને ન્યાયાધીશ તેને એક પથ્થરદિલ માણસ કહે છે ત્યાર બાદ એ જ્યારે પ્રથમ શોશંકમાં આવે છે ત્યારે અન્ય કેદીઓથી અલગ રહે છે. અહીં અમુક કેદીઓ તેને શારીરિક નુકસાન સાથે ધમકી આપે છે. રેડ, ઘણી વાર એન્ડીને લડવા માટે કહે છે પણ તે નથી લડી શકતો. કહેવાની જરૂર નથી, આવા વાર્તાઓના નાયકો પોતાને બચાવવામાં સફળ થાય છે, ઓછામાં ઓછા જ્યારે હોલીવુડ પરીકથા કહે છે. પરંતુ "શોશંક રીડેમ્પ્શન" નો આઇકોનોકલાઝમનો બ્રાન્ડ છે, જેની સાથે શ્રી ડારબોન્ટેની દિશામાં શાંત, હેતુપૂર્ણ અને ગુપ્ત વ્યક્તિ તરીકે એન્ડી પોતે છે.

આખરે એન્ડીમાં બદલાવ શરૂ થાય છે, પ્રથમ વાર તેઓ એક રક્ષકને સલાહ આપે છે કે તેમની પત્નીને માત્ર એક વખતની કરમુક્ત ભેટ આપવા માટે. એન્ડી ખાસ નાણાકીય તરફેણ કરે છે. ("તમે જાણો છો કે રમૂજી વસ્તુ એ છે કે બહારથી હું એક પ્રામાણિક માણસ હતો, સીધા તીર તરીકે." તે આ વિશે કહે છે. "મને જેલમાં આવવું પડ્યું.") તે પ્રસંગોપાત નાટકીય પણ બને છે અને જેલના કેદીઓને મોઝાર્ટની ધૂન સંભળાવીને ખુશ કરી દે છે પરંતુ વધુ વખત તે એક બુદ્ધિશાળી ચુપકીદી જાળવે છે.

ફ્રીમેન ખુબ જ ચકચકિત પ્રભાવશાળી છે પણ તે તેમનો સમય એન્ડીને આનંદથી નિહાળવામાં અને જેલમાં જીવન વર્ણન કરવામાં જ વિતાવે છે. ફ્રીમેનની કમાર્લિંગ હાજરીથી એન્ડીનેવધુ મજબૂત બનાવે છે. "શોશંક જેલનો માત્ર દોષિત માણસ," એમ કહીને તે પોતાના વિશે મજાક કરે છે. જીવનને મજબૂતાઈથી જકડીને જીવી જવાની કળા અહીં દેખા દે છે. જાણે હેમિંગવે કે નિત્શે સાક્ષાત જેલમાં ફરી રહ્યા હોય. એક ધીરજની મુતરી તરીકેનું વર્તન અને એટિટ્યુડ આપણને ફ્રીમેનના આ પાત્રમાં જણાય.

આ ફિલ્મ વર્ષોથી લિસ્ટમાં હોવા છતાં જોવાની હિંમત નાઈ કરેલી કારણ કે એના નામ પરથી જ જોવાની જરાય ઈચ્છા ના થાય.ડિઝે શિન્ડલર્સ લિસ્ટ કે પછી સેવિંગ પ્રાઇવેટ રાયન. પણ એક વાર ચાલુ કાર્ય પછી ક્યારે પતી જાય એની જરાયે ગંધ ના આવે એવું લાગે. એક નોવેલ પરથી બનેલી ફિલ્મ છે આ, છતાં પણ એકદમ નોવેલની જ ફીલિંગ આપે એવી ફિલ્મ -

"Some birds are not meant to be caged, that's all. Their feathers are too bright, their songs too sweet and wild. So you let them go, or when you open the cage to feed them they somehow fly out past you. And the part of you that knows it was wrong to imprison them in the first place rejoices, but still, the place where you live is that much more drab and empty for their departure."

નોવેલનો એક મોનોલોગ

થઈ વાદળી આંખો મહીં વરસી જવાયું છે,
માટી બની એ આંસુમાં મ્હેંકી જવાયું છે.

આમેય ઈચ્છા ક્યાં હતી પણ ચાલવાની તો,
દેખી પથો સોહામણાં, ચાલી જવાયું છે.

વીંધી ઘણાં દ્રશ્યો પહોંચું શ્વાસ ઘાયલ લૈ,
તારા સુધી તો પ્હોંચતા થાકી જવાયું છે.

તોડી અરીસો તૂટનારો હું જ હોઉં છું,
પરથી નહીં પણ જાતથી હારી જવાયું છે.

દ્રશ્યો મળે ભીના નજર રાખો જો વરસાદી,
આવી જ રીતે આગમાં પલળી જવાયું છે.

તમારી કૃતિ પણ તમે અમને મોકલી શકો છો

E-mail - pankhemagazine@gmail.com

‘પંખ’ની
ઉડાનમાં
સહભાગી પાંખો
યાજ્ઞિક વધાસિયા
રિકીન ધડુક
મનોરી શાહ
અનંત ગોહિલ
ભાગ્યેશ પટેલ
કેચુર દુધાત

સહૃદય આભાર
ભાવેશ શાહ “શહેરી”
લક્ષ્મી ડોબરિયા
મેઘરાજસિંહ પરમાર
વિવેક ચુડાસમા

અમારી સાથે ઉડવાના આકાશી માર્ગો

pankhemagazine@gmail.com

<http://www.facebook.com/pankhemagazine>

+44 7721958498

https://twitter.com/pankh_emagazine

<https://www.youtube.com/channel/UCakmCpwf4oF2ZICI-YPIVDg>

